

Vidzemes rajona tiesas darbības attīstības koncepcija zemesgrāmatu jautājumos

Ar grozījumiem likumā “Par tiesu varu” noteikts, ka no 2019.gada 1.jūnija beidz pastāvēt zemesgrāmatu nodaļa kā rajona tiesas struktūrvienība, un zemesgrāmatu tiesneši un darbinieki tiek iekļauti rajona tiesas sastāvā.

Pēc zemesgrāmatu nodaļas integrēšanās rajona tiesas sastāvā ir saglabājama specializācija zemesgrāmatu lietās, proti, tiek izskatīti nostiprinājuma lūgumi par nekustamo īpašumu un ar tiem saistīto tiesību ierakstīšanu zemesgrāmatās, pieteikumi par saistību bezstrīdus piespiedu izpildi, pieteikumi par saistību piespiedu izpildīšanu brīdinājuma kārtībā un pieteikumi par izsoles aktu apstiprināšanu. Pakāpeniski, ja to pieļauj tiesneša noslodze, var paplašināt kompetenci civillietu izskatīšanā saistībā ar liettiesiskiem prasījumiem.

Lai sekmīgi īstenotu šos uzdevumus, ļoti būtiska loma būs tiesas priekšsēdētāja vietniekam zemesgrāmatu jautājumos, jo tieši viņš būs palīgs tiesas priekšsēdētājam, analizējot iespējamo kapacitāti papildu lietu izskatīšanā, veicot individuālu vērtējumu par katra tiesneša noslodzi.

Jāņem vērā apstākļi, ka zemesgrāmatu tiesneši visu zemesgrāmatu pastāvēšanas laiku ir skatījuši lietas rakstveida procesā, tāpēc nepieciešams ilgāks periods, lai apgūtu lietu izskatīšanu mutvārdu procesā, iegūtu iemaņas vadīt tiesas sēdes procesu. Tiesu ēkās, uz kurām tiks pārvietotas līdzšinējās zemesgrāmatu nodaļas, tiesnešiem būs lielākas iespējas apmeklēt tiesas sēdes, kuras vada pieredzējuši tiesneši, un mācīties.

Jāatzīmē, ka 26 gadu laikā zemesgrāmata ir attīstījusies un izveidota par vienu no modernākajām Eiropā. Valsts vienotās datorizētās zemesgrāmatas (VVDZ) sistēma veicinājusi nekustamo īpašumu tiesību nostiprināšanas procesu, īstenota koncepcija par nostiprināšanas procedūru vienkāršošanu, nodrošinot datu apmaiņu ar valsts reģistriem, tiek radīta sistēma, lai izskaustu krāpnieciskos darījumus ar nekustamiem īpašumiem. Neatsverami palīgi šo uzdevumu pildīšanā ir zemesgrāmatu darbinieki. Vidzemē tie ir cilvēki ar lielu darba pieredzi un labām prasmēm. Tāpēc nebūtu lietderīgi izgrozīt kārtību, kura daudzu gadu garumā ir noslīpēta ar mērķi sekmēt klientu apmierinātību ar zemesgrāmatas darbu nekustamo īpašumu reģistrācijā. Paralēli tam jāapgūst tiesas kancelejas darbs dokumentu aprītē un reģistrēšanā, kā arī jāapmāca kancelejas darbinieki zemesgrāmatu dokumentu pieņemšanā, reģistrēšanā VVDZ sistēmā, jo zemesgrāmatu nodaļu tiesnešu integrācijas ietvaros nav plānota Tiesu informatīvās sistēmas un Valsts vienotās datorizētās zemesgrāmatas apvienošana.

Tiesas priekšsēdētāja vietnieka zemesgrāmatu jautājumos pārziņā bez iepriekš minēta varētu tik nodota personāla politika un uzraudzība (atvaļinājumu skaņošana, darbinieku aizvietošana, darbinieku darba disciplīna un kontrole u.c.). Jautājumi, kas skar kopīgo tiesas darbību (piemēram, amata pienākumu apjomu), ir saskaņojami ar tiesas priekšsēdētāju. Vietnieka zemesgrāmatu jautājumos funkcijas un uzdevumi varētu mainīties darba gaitā, jo situācija darbības organizēšanā pēc integrācijas būs jauna. Vietniekam zemesgrāmatu jautājumos varētu tikt nodota lietu sadale VVDZ sistēmā. Šo lietu kategoriju noteikšana ir tiesas priekšsēdētāja kompetences jautājums.

Ir jāturpina vairākkārt apspriestā un izstrādātā vienotā prakse, kas nosaka, kādi dokumenti katrā atsevišķā gadījumā jāpievieno nostiprinājuma lūgumam neatkarīgi no tā, kurā tiesā šie dokumenti tiek iesniegti. Tāpēc vietnieka zemesgrāmatu jautājumos uzdevums ir raudzīties, lai visās Vidzemes rajona tiesas kancelejās būtu vienādas prasības un lai nepasliktinātos klientu apkalpošanas standarts.

Kopā ar tiesas priekšsēdētāju jāizanalizē tiesnešu amata vietu aizpildījums. Uzsākot tiesu reformu, Vidzemes zemesgrāmatu nodaļās bija paredzētas 11 tiesnešu vietas. Dažādu iemeslu dēļ situācija mainījies. Viena tiesneša amata vieta Madonā likvidēta, vakantas ir divas vietas Limbažos un Alūksnē. Šobrīd ir aizpildītas 8 tiesnešu amata vietas. Saskaņā ar statistikas datiem 2019.gadā noslodze vienam tiesnesim Vidzemes nodaļā tikai nostiprinājuma lūgumu izskatīšanā

zemesgrāmatu lietās ir lielāka nekā Kurzemes, Zemgales un Rīgas rajona zemesgrāmatu nodaļās. Īpaši saspringti darba apstākļi izveidojas tiesnešu atvaļinājumu periodā, kas ietver gandrīz piecu mēnešu periodu.

Jāpanāk tiesnešu palīgu un konsultantu atalgojuma palielināšana saskaņā ar solīto algu palielinājuma grafiku. Šim nolūkam jāinformē tiesas priekšsēdētājs par nepieciešamo rīcību jautājuma aktualizēšanai Tiesu administrācijā un Tieslietu ministrijā.

Ar 2019. gada 1. aprīli zemesgrāmatu nodaļa Cēsīs tiek pārcelta uz Vidzemes rajona tiesu Cēsīs. Tiesu administrācijai sadarbībā ar tiesas priekšsēdētāju jāizvērtē, kuras vēl līdzšinējo zemesgrāmatu tiesnešu amata pienākumu izpildes vietas varētu tik pārceltas uz tiesām, jo reformas mērķis ir saistīts ar zemesgrāmatu nodaļu faktisko iekļaušanu tiesas sastāvā. Cēsu nodaļas tiesnešiem un darbiniekiem jau ilgstoši ir izveidojusies ļoti laba sadarbība ar rajona tiesu Cēsīs un sagaidāms, ka turpmāk, neskatoties uz lielo darba slodzi, izvirzītie uzdevumi tiks pildīti nevainojami, par ko lielā mērā ir atbildīgs tiesas priekšsēdētājs sadarbībā ar vietniekiem (arī vietnieku zemesgrāmatu jautājumos).

Vidzemes rajona tiesas zemesgrāmatu nodaļas tiesnese

I.Kiršteine

TIESLIETU

PADOME